Nr. 4 (38) Vilnius 1939 m. sausio 24 d. II metai

ŪKININKAS

::: SAVAITINIS „AIDO“ PRIEDAS ŪKININKAMS :::

Mūsų ūkininkų kultūrinis ir ekonominis judėjimas

Dar iš senesnių laikų yra pasilikusi tokia nuomonė, kad mūsų kaimas, mūsų ūkininkai tai beformė žmonių masė, kuri, be savų ūkio rūpesčių, daugiau nieku nesidomi ir nesirūpina. Kai kas, ypač tas, kam netenka su mūsų kaimu susidurti ir pabendrauti, įsivaizduoja mūsų krašto ūkininką tokį, koks jis buvo prieš karą ar dar seniau: vyžotą, tamsų, nieku nesidomintį, nemokantį elgtis žmonėse ir t. t.

Tuo tarpu mūsų ūkininkai per porą dešimčių paskutiniųjų metų tiek pažengė pirmyn, kad jau mažai bepanašūs į prieškarinius savo brolius. Jei senesnių laikų ūkininko susidomėjimo akiratis buvo labai siauras, apsiribojąs vien artimiausios aplinkos — savo ir artimųjų kaimynų kasdieniu gyvenimu, tai šiandien jau tas akiratis apima ne tik visą savo kraštą, ne tik artimiausius kaimyninius kraštus, bet siekia net tolimus užjūrius. Šių dienų mūsų ūkininkas nesitenkina bet kokiomis pasakėlėmis, bet nori moksliškai viską žinoti: kodėl taip, o ne kitaip? Ūkininkai ieško visokių reiškinių priežastingumo ir tas priežastis suradę, daro atitinkamas išvadas. Supranta ir žino, kad daromos jiems skriaudos, tai nėra kokia nors Dievo bausmė, siųsta jiems už nusikaltimus, bet kad tai blogos ir piktos valios žmonių padaras, kad kiti, naudodamiesi jų, palyginti, dar mažu susipratimu, sąmoningai uždeda jiems—ūkininkams didžiausią gyvėnimo naštą nešti, o patys eina šalia, tik pirštu tos naštos prisilytėdami arba ir visai neprisilytėdami. Seniau, tą naštą vilkdamas, ūkininkas manė, kad tam jis jau ir sutvertas — daugiausia dirbti, o mažiausia gyvenimo gėrybėmis naudotis. Šiandien jau žino, kad jis ilgai buvo įvairiais būdais apgaudinėjamas, kad šiandieninė karti jo buitis, tai ne kas kita, kaip tik didelė neteisybė ir skriauda.

O netaisybės ir skriaudos pajautimas ir jų atsiradimo priežasties žinojimas, tai didžiausias akstinas, skaitingą ūkininkus vieningai kovoti su neteisybe ir jiems daromomis skriaudomis. Mūsų kaimas jau žino, kad nėra geresnio ar blogesnio kraujo žmonių, kad didikas, bajoras—šlėkta, dvasininkas ar karalius ir paprastas kaimėtis, tai vis tokio pat molio padarai, kurie iš dulkių atsirado ir dulkėmis vėl pavirs. O kad įvairių žmonių nelygios teisės, kad vieniems teko prabanga, o kitiems skurdas, tai tik pačių žmonių sukurta didžiulė neteisybė. Jausdami tai, ūkininkai pagaliau ima vis smarkiau judėti ir reikalauti sau prideramų teisių. Pradėjo pirmiausia nuo savęs: pirma išmoko skaityti ir rašyti, paskui susiorientavo, kas aplink juos ir plačiame pasaulyje dedasi, o paskui pradėjo ataką, geresnio gyvenimo ieškodami. Ūkininkai jau gana smarkiai šturmuoja: ūkio, švietimo, politinio, socialinio ir tautinio gyvenimo srityse. Šturmuoja ne paskiri žmonės, bet vieningai ir solidariai visas mūsų krašto kaimas. Paskutiniai rinkimai į savivaldybes, tai lyg koks mūsų ūkininkų politinio ir visuomeninio gyvenimo ir subrendimo egzaminas, kurį, galima sakyti, visame krašte išlaikė puikiai. Daugelyje vietų buvo toks didelis rinkimais susidomėjimas, kad balsavime dalyvavo netoli 100% turinčių teisę balsuoti. Rinkimuose dalyvavo ir balsavo ne tik vyrai, bet net ir senos moterys. Tai jau labai daug pasako apie mūsų kaimo žmonių viešais reikalais susidomėjimą ir visuomenišką subrendimą.

Antras džiugus paskutinių dienų faktas, tai lietuvių pastangos iškovoti valdžios mokyklose, esančiose lietuviškuose kaimuose, dėstomąją lietuvių kalbą. Nors kaimas apie tai buvo ir pavėluotai painformuotas, bet tuojau suskato duodama teise pasinauti. Kai kur valsčių raštines apgulė tūkstančiai tėvų, kad viršaičiai deklaracijose jų parašus patvirtintų. Kitur, viršaičiams atsisakius parašus patvirtinti, važiavo į miestus net už kelių dešimčių kilometrų parašų patvirtinti pas notarus. Tai tautinio subrendimo egzaminas, kurį, kur suspėjo, lygiai gerai išlaikė. Pagaliau tenka pažymėti gal pats svarbiausį dalyką: mūsų ūkininkai jau greitai orientuojasi ir bet kokį sumanymą greitai įvykdo. O tai labai svarbu geresnėmis progomis pasinaudoti. Geresnių progų dažnai neatsitinka, todėl jos laiku pastebėti ir išnaudoti labai svarbu.

Baigiant norėtųsi mesti dar vieną šūkį, būtent: lietuviai ūkininkai reikalauja lietuviškos ūkiškos organizacijos ir lietuvių ogronomų. Žemės ūkis, tai ūkininko pragyvenimo šaltinis. O žemė bus juo našesnė, juo daugiau duos naudos, juo bus aukštesnė žemės ūkio kultūra. Bet žemės kultūrai kelti reikalingos savos ūkiškos organizacijos ir savi — lietuviai specialistai.

M. K.

ŪKIŠKOS NAUJIENOS

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Pakeičiama melioracijos darbų tvarka

Kaip žinome, greta žemės reformos vykdymo Lietuvoje buvo imtasi nuo 1920 metų ir žemės melioracijos darbų. Mat, visoje valstybėje yra šimtai tūkstančių ha žemės, kuri netinka ūkiui naudoti tik dėl to, kad yra peršlapia arba pelkėmis pavirtusi. Norint praplėsti naudingos žemės plotus ir pakelti jos našumą, reikia pirma gerai ją nusausinti ir tik paskui sukultūrinti: įdirbti, įtręšti, užsėti ir t. t. Patys ūkininkai savo lėšomis negali atlikti labai brangių melioracijos darbų. Todėl pasiskubino jiems į pagalbą valdžia, suteikdama tam tikslui pašalpų, kreditų ir duodama melioracijos darbų technikus. Valdžios lėšomis buvo nusausinami didieji plotai. Tuo tikslu pirma reikėjo įvykdyti pagrindinę melioraciją: sureguliuoti ir pagilinti upių vagas, nuleisti ežerų pakraščius, iškasti didžiuosius magistralinius griovius. Po to reikėjo dar padaryti ir smulkiąją melioraciją, tai reiškia, visus drėgnus ar peršlapius plotus perkasti daugeliu mažesnių griovių ir jų vandenis suvesti į didžiuosius magistralinius griovius, kurie buvo pirma valdžios iškasti. Šiuos mažuosius griovius turėjo išsikasti patys ūkininkai savo lėšomis. Be to, melioracijos darbus reikia konservuoti, apsaugoti griovius nuo užgriuvimo, reikia juos išvalyti, kad vanduo laisvai galėtų nutekėti.

Neatsižvelgiant į taip dideles išlaidas, reikalingas melioracijai, Lietuvos valdžia, atkakliai vykdydama melioracijos darbus, per 20 metų iškasė 17.000 kilometrų didžiųjų griovių, sutvarkė

daugelio upelių vagas ir krantus, ir nusausino net apie 400.000 ha žemės. Tam tikslui buvo išleista iki 1938 metų apie 40 milionų litų. Ypatingu spartumu buvo vykdomi žemės nusausinimo darbai nuo 1927 metų iki 1932 m. Vienais tik 1931 m. buvo tiems darbams išleista daugiau, kaip 6 mil. litų. Ūkio krizės metais nusausinimo darbų tempas buvo tačiau susilpnėjęs, nes per tuos metus buvo skiriama melioracijai po porą milionų litų.

Dabar paaiškėjus, kad daugelyje atvejų patys ūkininkai neįstengia išsikasti mažesniųjų griovelių ir galutinai nusausinti ir sukultūrinti apsausintų savo laukų, valdžia pasirįžo ir čia ateiti jiems pagalbon. Todėl nuo šių metų nusistatyta, kad pagrindinės melioracijos darbai toliau nebus vykdomi, kol bus galutinai pabaigta pradėtoji smulkioji melioracija, tai yra, kol bus iškasti visur, kur reikia, mažieji grioviai ir visiškai nusausinti plotai bus galutinai sukultūrinti ir išnaudojami. Taigi dabar visos valdžios skiriamos melioracijai lėšos ir kultūrtechnikai padės ūkininkams tiksliau nusausinti, sutvarkyti ir sukultūrinti anksčiau apsausintus plotus. Kai tie darbai bus baigti, tada vėl bus vykdomi nauji melioracijos darbų projektai ir bus sausinami nauji pelkėti plotai.

Kiek ūkininkai turi mašinų

Juo ūkininkai daugiau turi mašinų, mechanizuotų įrankių, juo geriau yra atliekami įvairūs ūkio darbai, juo aukštesnė yra žemės ūkio kultūra. Kiekvienam aišku, kad sėjamosios mašinos, trijeriai, drapokai ir kiti panašūs įrankiai yra labai svarbūs žemės ūkio kultūros kėlimo veiksniai. Lietuvos valstybės ūkininkai geresnius įrankius pradėjo įsigyti tiktai po Didžiujo karo. Prieš tai kultivatorius arba sėjamosios mašinos galima buvo užtikti tiktai dvaruose, o dabar jau visai kitaip atrodo. Dar 1930 metais po žemės ūkio surašymo paaiškėjo, kad Lietuvos ūkininkai turi 3908 motorinius variklius, 4374 sėjamąsias mašinas, 17.471 kertamąsias mašinas, 18.662 arklinius grėblius, 49.268 kuliamąsias mašinas, 80.899 javų valymo mašinas (fuktelius, arpas, trijerius ir kt.), 77.611 kapojinių mašinų, 44.148 vilktus (maniežius) ir 33.613 šutintuvų. Prisiminus, kad Lietuvoje yra beveik 300 000 atskirų ūkių, išeitų, kad motorinį variklį turi kas 80 ūkininkas, kertamąją mašiną kas 17, arklinius grėblius kas 16, kuliamąją mašiną kas 7, javų valymo — kas 3 ūkininkas, vilktą — kas 7 ūkininkas ir pašarams šutintuvą — kas 9 ūkininkas. Bet tiek įvairių mašinų turėta beveik prieš 10 metų. Dabar, žinoma, mašinų skaičius žymiai padidėjo, kai kurių, kaip manoma, skaičius pa dvigubėjo. Tai jau didelė pažanga. Mašinos pagreitina darbą kelius kartus, be to, jos kai kuriuos darbus atlieka tiksliau, geriau, negu darbininkas rankomis. Tokiu būdu, vartojant mašinas, sutaupoma daug laiko ir pasiekiama geresnių darbo rezultatų.

Auga pramonė

1936 m. Lietuvos valstybėje vaikė iš viso 246 pramonės įmonės, o 1937 m. jau 287 įmonės ir 1938 metų pabaigoje — 3.0 įmonių. Taigi per dvejus metus įmonių skaičius padidėjo 70. Didėjant įmonių skaičiui, žymiai padidėjo ir personalo skaičius. Būtent per paskutiniuosius dvejus metus visose įmonėse personalo skaičius padidėjo 8.200, samdytų darbininkų — 7.500, darbo dienų skaičius padidėjo — 167.000. Atskiromis šakomis praėjusių metų pabaigoje veikė šios pramonės įmonės: durpių kasyklų — 12, žemės ir akmens pramonės įmonių — 30, metalo ir mašinų įmonių — 36 (3.249 darbininkai), chemijos pramonės įmonių — 18 (2.153 darbininkai), odų ir kailių 11 įmonių su 1 871 darbininkų, tekstilės įmonių 31 su 7.124 darbininkais, medžio pramonės įmonių 59 su 3.563 darbininkais, popieriaus ir poligrafijos 24 įmonės su 2 414 darbininkų, maisto produktų 64 įmonės su 7.059 darbininkais, drabužių ir avalynės įmonių 36 su 2.554 darbininkais, elektros, dujų ir vandens tiekimo įmonių 8 su 697 darbiniakais ir higienos verslo įmonių 1 su 27 darbininkais.

Ruošiamasi naują geležinkelį tiesti

Šių metų Susisiekimo Ministerijos sąmatoje numatoma paskirti tam tikrą pinigų sumą naujo geležinkelio tiesimo tyrinėjimo darbams atlikti. Šitas naujas geležinkelis eis Kazlų — Rūdos, Šakių, Jurbarko ir Tauragės kryptimi. Jis bus 200 km. ilgumo, o jo išvedimas kaštuos apie 30 mil. litų.

Klaipėdos žydai pardavinėja savo turtą

Klaipėdos krašte, pradėjus vokiečiams labiau persekioti ir boikotuoti žydus, pastarieji pradėjo pardavinėti savo nejudomąjį turtą ir bėgti Didžiojon Lietuvon. Tokiu būdu Klaipėdos žydai nuo 1938 m. lapkričio 1 d. iki 1939 m. sausio 1 d. pardavė 123 žemės sklypus su namais ar kitais pastatais ir 13 neapstatytų sklypų. Viso šio turto piniginė vertė siekia apie 435.000 lt.

3.985.000 lt. viešiesiams darbams

Lietuvos Vyriausybė paskyrė 3.895 000 lt. žiemos viešiesiams darbams. Viešieji darbai bus vykdomi per vietos savivaldybes. Didžioji šios pinigų sumos dalis bus išleista miestų ir miestelių tvarkymui.

Iš svarbesnių savivaldybių viešųjų darbų šiemet bus tiesiamas plentas nuo Šiaulių iki Kulšėnų ir bus toliau vykdomas Aukštaičių plento tiesimas, kuris bus baigtas tiesti 1940 m. Kauno savivaldybė ties plentą nuo Kauno iki Vilkijos. Miestuose bedarbiai dirbs aikščių tvarkymo, gatvių grindimo ir kitokius darbus.

Lietuvos valstybėje bedarbių esti keletas tūkstančių tik žiemos mėnesiais, kai sumažėja dėl šalčių įvairūs darbai. Tada savivaldybės bedarbiams neduoda veltui pašalpų, kaip kitose valstybėse, bet stengiasi jiems duoti darbo, kad jie patys galėtų pinigų užsidirbti. Tuo tikslu, kasmet yra organizuojami žiemos viešieji darbai bedarbiams, o tiems darbams vykdyti yra įsteigtas specialus viešųjų darbų fondas.

MŪSŲ KRAŠTE IR KITUR

Vidujinis cukraus gamybos kontingentas Lenkijoje

Lenkijoje cukraus suvartojimas, pradedant nuo 1933/34 ūkiškųjų metų, nuolat pamažu didėja. Mat, nuolat didėja valstybėje gyventojų skaičius ir nuo tų metų šiek tiek pagerėjo ūkininkų materijalė padėtis. Pavyzdžiui, per paskutinę cukraus kompaniją 1937/38 m. cukraus suvartojimas padidėjo apie 10%, palyginus su 1936/37 m. Dabar spėjama, kad prijungus prie Lenkijos Užolzės kraštą, cukraus suvartojimas vien dėl to turėsiąs padidėti apie 60.000 q per metus.

Todėl Žemės Ūkio Ministeris išleidė parėdimą, pagal kurį ateinančiai cukraus gamybos kompanijai 1939/40 m. cukraus gamyba vidaus rinkai bus padidinta net 300 000 q. Tokiu būdu 1939/40 m. kompanijoje Lenkijos cukraus fabrikai galės pagaminti 4 milionus ir 300 tūkst. q cukraus. Šitas bendras cukraus kontingentas paskirstytas visiems viso krašto fabrikams. Padidėjus cukraus, gamybai būsianti cukraus fabrikų gamybos galia išnaudota 45%. Taigi Lenkijos cukraus fabrikai galėtų dar daugiau, nei du kartus tiek pagaminti cukraus, negu dabar pagamina, jei jį turėtų kam parduoti. Daugiausia cukraus fabrikų yra Poznanės ir Pamarės vaivadijose. Beveik visi cukraus fabrikai Lenkijoje yra pastatyti dar prieškariniais laikais, kada jie turėjo daug platesnę cukrui rinką Vokietijoje ir Rusijoje. Atgimus Lenkijos valstybei pasiliko tik sava vidaus rinka. Todėl daugelis cukraus fabrikų arba visai neturėjo darbo arba dirbo labai trumpą laiką. Užsienin cukrus neišsimoka eksportuoti, nes už jį ten gaunama tik apie 13 skatikų už 1 kg. Todėl cukraus eksportas iš Lenkijos labai sumažėjo.

Padidėjus kiek cukraus suvartojimui savame krašte ir padidėjus jo gamybai bus padidinti ir cukrinių runkelių auginimo plotai. Tačiau Vilniaus vaivadijoje nėra nė vieno cukraus fabriko, taigi mums iš to nebus jokios naudos, betarpiai imant.

Bus parcelluojami įsiskolinę dvarai

Per dabartinę Lenkijos seimo sesiją valdžia įnešė projektą į seimą, pagal kurį visi dvarai, kurie yra įsiskolinę daugiau, negu siekia jų įkainojamoji vertė, turi būti prievarta išparceliuoti. Bet šį parceliacija turėtų liesti tik tuos žemės ūkius, kurie turi vienur daugiau kaip 50 ha, kitur daugiau kaip 75 ha, o dar kitur daugiau kaip 100 ha že-

mės. Tas pareina nuo vietos, kurioje valstybės dalyje yra tie ūkiai.

Tokius įsiskolinusius ūkius taikymo įstaigos (urzędy rozjemcze) savo sprendimu perduos Valstybinio Žemės Ūkio Banko žinion. Kad ūkį išparceliuotų, turi taikymo įstaigoje pareikalauti arba pats ūkio savininkas arba jo skolintojai arba pagalios vaivada. Ž. Ūkio Bankas perėmęs savo žinion įsiskolinusius ūkius, turės juos per 3 metus išparceliuoti (sukapoti į mažesnius sklypus) ir išpardavinėti bežemiams ir mažažemiams ūkininkams. Kas pirks iš tos parceliacijos žemės sklypą, turės iš kalno sumokėti 30% žemės kainos, o jeigu pirkėjas anksčiau buvo to dvaro tarnu, iš kurio perkasi žemės sklypą, tai turės sumokėti iškart ne mažiau, kaip 10% žemės kainos. Likusiai žemės kainos daliai sumokėti pirkėjai gaus kreditus Ž. Ūkio Banke užstato lakštais ir valstybinėmis žemės rentos obligacijomis.

Valdžia pagrindžia šį įstatymo projektą tuo, kad ūkiai, įsiskolinę daugiau, kaip patys yra verti, jokiu būdu negalės skolų išsimokėti. Be to, jų ūkis, dėl įsiskolinimo, negali būti taisyklingai tvarkomas. Todėl toks reiškinys žemės ūkyje yra žalingas ūkišku ir visuomenišku atžvilgiu. Todėl tokius ūkius reikia išparceliuoti ir parduoti mažažemiams ir bežemiams ūkininkams, kurie galės tikslingai tą žemę išnaudoti.

Nors ir šiuo atveju vargiai ar pasiseks lietuviams bežemiams ir mažažemiams pirktis žemės iš parceliacijos, bet ir tai tokiu valdžios projektu tenka mums tik pasidžiaugti, nes nusipirks tą žemę kiti gyventojai, kurie neturi jokių pragyvenimo šaltinių.

Benuošimtinės kasos ūkininkams

Valstybinis Žemės Ūkio Bankas paskyrė apie 1 milioną auksinų benuošimtinėms kasoms organizuoti. Keliolika pirmųjų benuošimtinių kasų būsią suorganizuota Lenkijos Centralinėje Pramonės Apygardoje, kur tirščiausiai ūkininkai gyvena. Kiekviena tokia kasa gausianti iš V. Ž. Ūkio Banko apie 100 tūkst. auksinų kredito. Iš tų pinigų kasos turės duoti smulkias paskolas (po kelius šimtus auks.) be nuošimčių tiems mažažemiams ūkininkams, kurie norės verstis smulkia prekyba arba amatais. Paskolos bus duodamos, apdraudžiant jas tiktai vekseliais.

Vėliau, jeigu praktika parodytų, kad tokios beprocentinės kasos gali duoti daug naudos ūkininkams, jos būtų steigiamos ir kitose valstybės dalyse.

Kodėl pas mus taip brangūs radio priimtuvai

Kooperatinis laikraštis „Spólnota" rašo, kad jau anksčiau Lenkijoje buvo žadama papiginti radio priimtuvus (aparatus), tačiau iki šiol nieko iš to neišėjo. O tai todėl, kad radio lempas gaminančios firmos yra susibūrusios į vieną kartelį, kurio centralė yra Olandijoje. Į tą kartelį yra įstojusios šios radiolempų firmos: Philips, Valvo, Triotron, Telefunken, Osram ir amerikoniška R. C. A. Visos šios firmos susitarė ir pasidalino tarp savęs visą pasaulį. Lenkija atitekusi Philipso firmai.

Minėtas radio lempų gamintojų kartelis uždirba milžiniškas sumas. Pav., Lenkijoje viena radio-lempa Philipso firmos kaštuoja net 20 auks., kai tuo tarpu tokia pati lempa kaštuoja: Prancūzijoje 4,60 auks., Anglijoje 10 auks., Amerikoje kiek daugiau, kaip 3 auks.

Toki dideli skirtumai kainose yra todėl, kad kitos valstybės jau privertė radio lempų kartelį labiau nusileisti. Mūsų krašte tuo tarpu yra brangiausios radio lempų kainos. Todėl mūsų krašto gyventojai, o ypač ūkininkai, jokiu būdu dar negali nusipirkti lempinių radio aparatų, nes jie yra baisiai brangūs. Beveik visi kaimiečiai, kurie turi radio aparatus, turi tiktai detektorinius aparatus. Jie labai vargina ausis ir laiko žmogų prie savęs pririšę. Be to, tokiu radio aparatu gali naudotis 1—2 asmens, bet ne visa šeima, kaip lempiniu aparatu.

Spalvotos bulvės ir kiaušiniai

Amerikoje, Pensilvanijos valstybėje žemės ūkio departamentas platina ūkininkų tarpe spalvotas bulves. Tos bulvės yra raudonos, mėlynos ir geltonos ne tiktai iš viršaus bet ir viduje. Amerikiečiams atrodo, spalvotos bulvės būsiančios gardesnės už paprastąsias, be to, kas svarbiausia, tai jos išvirtos gražiai atrodysiančios, padėtos ant stalo.

Taip pat Rocesterio mieste Niujorko valstybėje viena bendrovė, kuri gamina vištoms maistą, išradusi tam tikrą grūdų mišinį vištų lesalui, nuo kurio pareina kiaušinių spalva. Toji spalva nekenkia kiaušinių maistingumui, tik jie esą gražesni už paprastuosius. Tad išeina, kad Amerikos vištos galės dėti iš karto „margučius".

Kas tai yra kooperatyvas?

Juk neretas mūsų kaimietis dar nesupranta kooperatyvo esmės. Ragink jį, kalbink prisirašyti nariu, o jis tau atrėž: — „man gerai ir pas žydą pirkinėti. Ten bent kreditan gaunu, o pas jus ir to nėra. Kuo gi čia skiriasi jūsų kooperatyvas nuo Judelio ar Sorkės krautuvių, juk ir jūs lygiai kaip žydai nieko veltui neduodate".

Ir prasideda tada aiškinimai, įrodinėjimai ir įtikinėjimai, o pilietis vistiek laikosi savo nuomonės.

Toks jau mūsų žmonių būdas: jie labai iš lėto, daug paprieštaravę ir pasvarstę, kelis kart išsibarę, prisideda prie naujo dalyko, neįprasto darbo. Reikia labai aštriai ir įtikinančiai įrodyti, kad patikėtų. Esti, kad ir to dar maža. Ne retas įtiki tik tada, kai pats pirštą prideda, kaip tas Netikėlis Tomas: kai pamato apčiuopiamą naudą, kai tas ar kitas kaimynas, kooperatyvo narys, pasibaigus metams, parsineša kelis auksinus dividendo, kai pieno bendrovės narys gauna pinigų per pirmą jį išmokėjimą už pristatytą pieną ir t. p.

Toks sodžiaus konservatiškumas, nepasitikėjimas naujovėmis neretai yra geras dalykas, bet organizuojant kaimą į kooperatininkų eiles, jis stoja skersai kelią ir reikia jį nugalėti.

Pradėdami naujus kooperatinio darbo metus, nepamirškime, kad mūsų pasisekimas pareis nuo mūsų pasiruošimo, nuo mūsų sugebėjimo organizuotis ir organizuoti.

Šviesus ir sąmoningas kooperatininkas—mūsų bendrovių neįkainuojamas turtas. Jis patraukia ir įsamonina kitus narius, jo veikla veda kooperatyvą prie pažangos ir sutvirtėjimo. Taigi patys švieskimės, sąmoninkimės ir kitus prie to veskime. Pradėkime nuo pirmučiausio, kas tai yra kooperatyvas, nes su šiuo klausimu dažniausia tenka susidurti.

Žodis kooperacija paimtas iš lotynų kalbos ir lietuviškai reiškia bendravimą, susibūrimą; kooperatyvui atatiks lietuviškas žodis — bendrovė. Jeigu tai yra bendrovė, tai reiškia, kad čia turime reikalo ne su pavieniu žmogumi, bet su daugeliu žmonių. Iš to išeina, kad kooperatyvas yra žmonių susibūrimas, organizacija.

Tačiau organizacijų esti dvejopų: laisvų ir priverstinų. Pavyzdžiui, valstybė, savivaldybė irgi yra organizacijos ir tai didelės organizacijos, bet jos yra visiems priverstinos: nori ar ne, bet turi priklausyti. Nieks tavęs nesiklausia ar tu supranti šių organizacijų tikslus, ar ne, bet jas turi remti, joms padėti ir tiek.

Kita rūšis, tai laisvosios organizacijos. Jos steigiasi įvairiais tikslais ir josna priklausymas yra kiekvieno piliečio valios darbas. Patinka, matai, kad ji atitinka tavo pageidavimus, atneša tau naudos—įsirašai, nepatinka— gali neprisidėti ar įsirašęs išsibraukti.

Kooperatyvai priskaitomi irgi prie laisvųjų organizacijų. Kooperatyvan gali įstoti ir iš jo išstoti kada tinkamas. Kelias atviras. Kooperatyvo nariai įsirašo kooperatyvan laisva valia. Jie visi turi bendrą tikslą, visi jį žino ir juo suinteresuoti.

Bet ne visos laisvai steigiamos organizacijos yra kooperatyvai. Visi žinome, kad yra draugijų, turinčių mokslinių tikslų — tai mokslo draugijos, kitos vėl, kaip beturčiams šelpti, žiemos pagelbos draugijos turi gailestingų tikslų. Arba vėl, švietimo draugijos rūpinasi mokyklomis, steigia skaityklas, knygynus, turi savo tikslu žmonių švietimą. Sporto draugijos rūpinasi kūno kultūra. Tokių ir joms panašių draugijų rasime ištisą eilę, bet ar tai bus kooperatyvai? Visai ne. O juk ir josna įstojimas ar iš jų ištojimas yra laisvas. Bet jos neturi ūkiškų tikslų, todėl ir negalima skaityti kooperatyvais. Kooperatyvas gi yra įmonė, turinti ūkiškų, ekonominių tikslų.

Tas gi skiria kooperatyvą nuo kitų draugijų. Ekonominei veiklai priklauso produkcija, mainai - pardavimas bei pirkimas, patarnavimai ir naudojimasis kreditu. Bet rasime vėl įvairių akcinių bendrovių, kurios yra taip pat laisvos organizacijos, turi ūkiškus-ekonominius tikslus, bet kurių, vienok, negalime priskaityti prie kooperatyvų. Savo išore jos visiškai nesiskirs nuo kooperatyvų. Ar kooperatyvo, ar akcinės bendrovės krautuvė, pieno perdirbimo punktas, malūnas, kepykla vienodus turi įrengimus ir vienodai veikia. Bet ne išorinėse ypatybėse reikia ieškoti skirtumo tarp kooperatyvo ir privatinės įmonės.

Skirtumas yra ne daiktuose, bet žmonėse ir tiksluose, kokius turi kooperatyvas ir privatinė įmonė ar akcinė bendrovė.

Kooperatyvo nariai turi tikslą bendromis jėgomis vieni kitiems padėti. Steigia krautuvę, kad patys savo krautuvėje save galėtų aprūpinti, kad išvengtų tarpininkų, kurie už patarnavimą nesąžiningai plėšia. Kuria pieninę, kad bendromis jėgomis galėtų įsigyti mašinas ir bendrai perdirbinėti pieną ir taip patenkinti savo, kaip pieno statytojų, reikalus. Buriasi į skolinamąją kasą, kad kas turi atliekamų pinigų, galėtų saugiai juos padėti, o kam reikia, kad galėtų pasiskolinti.

Kooperatyvo nariai steigia kooperatyvą tam, kad galėtų bendromis jėgomis patenkinti savo reikalus, palengvinti darbo sąlygas, pakelti darbo našumą, pelningumą ir t. t.

Akcinėse bendrovėse ir privatinėse įmonėse to nėra. Ten nariai stoja ne tam, kad patys naudotųsi sukurta įmone, bet kad kiti ja naudotųsi, o jie trauktų iš to kuo didžiausį pelną. Akcinėse bendrovėse ne nariai svarbu, bet kapitalas ir pelnas. Tas pats ir privatinėse įmonėse. Todėl dažnai akcinės bendrovės turi apribotą narių skaičių, kad būtų didesnis pelnas paskiriems akcijonieriams.

Kooperatyvai gi neapriboja savo narių skaičiaus. Josna gali įstoti visi, kas tik nori. Kooperatyvams nerūpi pelnas. Jiems svarbu patenkinti savo narius, sąžiningai jiems patarnaujant. Susidariusį pelną dažnai paskiria savo narių kultūriniams tikslams, kaip štai: knygynams, liaudies namams, mokykloms ir t. t. Tas kooperatyvus ir skiria nuo visokių kitų akcinių bendrovių.

Kooperatyvų veikla yra vieša. Jie mokosi vienas nuo kito ir nieko neslepia. To negalima pasakyti apie privatines įmonės, kur viskas paslėpta, kur konkurencija griebiasi visokiausių priemonių, kad nurungti savo konkurentą, kad jis nesugebėtų susigaudyti ir nemokėtų prisitaikyti gyvenimo pareikalavimams.

Kooperatyvuose viešpatauja lygybė. Čia visi nariai turi lygias teises ir pareigas. Kooperatyvas jungia žmones, o ne kapitalą. Kapitalistinėse įmonėse, kas daugiau įneša pinigo, tas turi ir daugiau teisių, didesnį balsą kooperatyve. Čia, ar turi 10 pajų ar vieną, vistiek turi vieną balsą, esi lygus su kitais nariais, ar tu būtum turtingas ar vargšas, mokytas, ar prasčiokas.

Kooperatyvo sąvoka galima apibrėžti šitaip: 1) kooperatyvas yra tai suinteresuotų žmonių laisva valia įkurta bendrovė, kurios narių skaičius neapribotas 2) Kooperatyvas stengiasi patenkinti savo narių ūkiškus ir kultūrinius siekius. 3) Kooperatyvas veikia savo nariams, kurie vieni kitiems padeda, prisilaikydami lygybės ir teisingumo dėsnių. 4) Kooperatyvas jungia ne kapitalą, bet žmones, todėl jo veikla neturi egoistinių savanaudiškų tikslų, o paskirų narių reikalų patenkinimas siejasi su visuomeniško pobūdžio interesais.

Kai bus ekonomiškai stiprūs vienetai, bus stipri ir visa visuomenė. Prie sustiprėjimo einame ne kitus engdami, bet vieni kitiems padėdami.

Šitie dėsniai ir išskiria kooperatyvą iš privatinių įmonių tarpo. Juos reikia kiekvienam kooperatininkui gerai įsidėmėti ir mokėti plačiau kitiems apibūdinti, kad, progai pasitaikius, galima būtų lengvai paaiškinti, kas yra kooperatyvo esmė, kuo jis skiriasi nuo privatinės krautuvės ir kodėl įsirašyti kooperatyvo nariu ir tenkinti, jam tarpininkaujant, savo reikalus yra naudingas dalykas.

Narys.

Lietuvos energijos šaltiniai

Šiluminė energija yra būtinai reikalinga kiekvieno krašto pramonei, susisiekimui ir apskritai civilizaciniam kilimui. Svarbiausi šiuo metu energijos šaltiniai yra akmens anglis ir nafta (benzinas, žibalas). Kaskart daugiau reikšmės įgyja ir elektra, kurios gamybai vartojama ir vandens varomoji jėga. Sunkiau yra išnaudoti vėjo jėga. Visai dar nemokama išnaudoti saulės spindulių energija. Be to dar yra „pilkoji anglis" — tai durpės, kurios lengvai galima išnaudoti energijos gamybai. Taip pat plačiai yra vartojama „žalioji anglis"—tai miškų medžiaga, naudojama kurui.

Iš visų čia suminėtų energijos šaltinių Lietuva turi tiktai miškų, durpių ir tinkamų elektrai gaminti vandenų. Tačiau dar visi šie savi energijos šaltiniai nėra tinkamai išnaudojami.

Iki šiol labiausiai išnaudojamas yra miškas. Jo kasmet gana daug iškertama statybai, eksportui ir kurui. Kurui suvartojama apie 60% iškertamo miško kiekio. Bet šis kuras eina daugiausia butų apkūrenimui. Vandens jėga dar beveik neišnaudota. Visgi jau yra keletas elektros stotelių, kurių turbinas varo vandens jėga. Energijos komitetas per keletą metų ištyrė ir jau paruošė planą vandens jėgai panaudoti elektros gamybai. Tačiau plačiu mastu to plano greit negalima įvykdyti, nes tam tikslui reikia tuojau išleisti bent 50 milionų litų. Tokią sumą galima būtų skirti tiems darbams tiktai per keletą metų. Lėšas elektrifikacijai turės surasti vyriausybė. Tuo tarpu dauguma elektros stočių yra varomos akmens anglies ir dalinai durpių energija. Tačiau yra jau didelis valdžios susirūpinimas kaip galima greičiau ir tiksliau vandens jėgos šaltinius išnaudoti elektros gamybai. Tada pagaminta elektra tarnautų, kaip naujas, pigus energijos šaltinis kitoms pramonės ir gamybos įmonėms. Labai žymus ir lengviau prieinamas energijos šaltinis, nei vanduo, yra durpės. Jų Lietuvoje yra labai daug, nes apie 60.000 ha. Šlapių durpių esą apie 2 milijardus tonų. Spėjama kad tų durpių išteklių savo kraštui užtektų porai šimtmečių.

Anksčiau Lietuvoje durpes naudojo tiktai ūkininkai kurui ir kraikui, kur nebuvo miškų. Dabar jau jos naudojamos ir pramonei. Dabar nuolat yra plečiamas mašininis durpių kasimas ir paruošimas. Mašinomis pagamintos durpės geriau tinka pramonės reikalams. Durpių paruošimą mašinomis Lietuvoje pradėjo pirmoji Amerikos Lietuvių Bendrovė dar prieš 15 metų. Ji įsteigė Šiauliuose elektros stotį, tiktai durpėmis kūrenamą. Dabar durpes naudoja ir Kauno elektros stotis, Pavenčio cukraus fabrikas, Palemono plytų fabrikas ir mažesniais kiekiais kitos pramonės įmonės. Ryšium su tuo smarkiai didėja ir durpių gamyba. Pavyzdžiui, 1921 m. buvo pagaminta tiktai 42.000 tonų durpių, 1934 m. — 98.000 tonų, 1938 m. jau — 180.000 tonų. Mašininiu būdu buvo pagaminta durpių 1921 m. — 4.500 tonų, 1934 m.—37.000 tonų, o 1938 m.— 110.000 tonų. Taigi pramoninių durpių gamyba jau yra pusėtinai išaugusi. Tačiau vis dar durpių gaminimas Lietuvoje vyksta daugumoje pasenusiomis priemonėmis. Tada gaunamos menkesnės durpės, daugiau jų reikia ir ne visada jos tinka pramonės tikslams.

Kituose kraštuose durpės jau kasamos, džiovinamos ir paruošiamos mechaninėmis priemonėmis. Ten presavimu (suspaudimo būdu) iš durpių gaminami briketai — plytelės, kurios mažai tesiskiria savo šilumine verte nuo briketų, gaminamų iš akmens anglies nuotrupų. Briketai galėtų tikti visoms įmonėms ir garvežių apkūrenimui. Lietuva, gamindama durpių briketus, galėtų žymiai atsipalaiduoti nuo akmens anglies atsivežimo iš užsienio. Be to, iš durpių, kaip ir iš akmens anglies, galima pasigaminti net benziną ir kai kuriuos kitus dalykus. Taigi ateityje durpės Lietuvai galėtų pavaduoti ne tiktai akmens anglis, bet ir naftą. Bet kol kas benzino gaminimas iš durpių yra labai brangus ir neišsimoka.

Tikimasi, kad jau ne už kalnų tas laikas, kada ir Lietuvoje iš durpių bus gaminami briketai ir benzinas, o vandens jėga gamins elektros šaltinius, kurie suelektrins ir supramonins visą kraštą, o pinigai, kuriuos dabar sumoka užsieniui už anglis ir naftą, pasiliks savo krašte piliečių gerbuviui kelti.

M. Č.

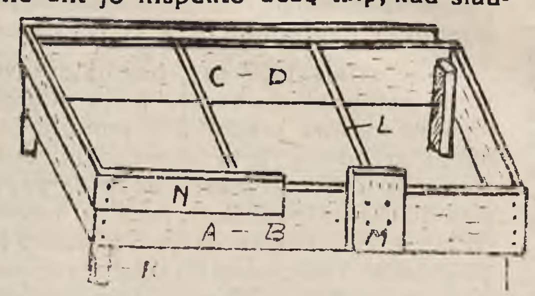
Inspektų įrengimas

Norint užauginti ankstyvas daržoves: kopūstus, pamidorus, selėrus, porus ir t.t., būtinai tam tikslui reikia turėti inspektą tų daržovių daigams užauginti, kuriuos vėliau persodiname į dirvą. Inspektų yra įvairių, bet patogiausi bus mūsų ūkininkams taip vadinami viršutiniai inspektai, arba pernešami inspektai.

Pernešami inspektai įrengiami tokiu būdu. Jau iš rudens turi būti inspektui paruošta vieta kur nors užvėjoje, saulėtoje vietoje iš pietų pusės. Kad žemė nesušaltų, reikia ją pridengti storu lapų, šiaudų ar ilgo mėšlo sloksniu. Kai ateina laikas įrengti inspektą, tada reikia arti prie apsaugotos nuo šalčio žemės sklypelio sukrauti į krūvą stambų arklinį mėšlą (jame turi būti daug šiaudų, mėšlas turi būti neperdegęs, šviežias), kad jis sukaistų. Žinoma, kad mėšlas krūvoje sukaistų, negalima krūvos suspausti. Kai mėšlas per keletą dienų jau pasidarys šiltas, tada reikia nugraibstyti, nušluoti sniegą ir nuimti lapus nuo žemės sklypelio, kuris buvo iš rudens apsaugotas nuo šalčio.

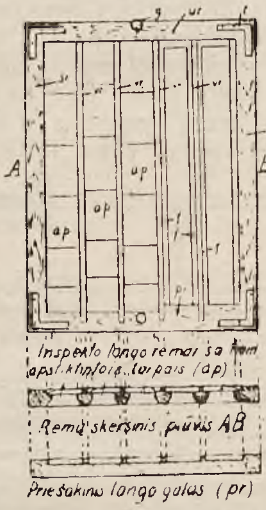
Ant to nuvalyto sklypelio tuojau reikia šakėmis sudėti sukaitusį mėšlą į keturkampį klodą. Tas mėšlo klodas turi būti 20 cm ilgesnis ir platesnis iš visų kraštų už inspekto dėžės ilgumą ir platumą. Jis sudaro inspekto pagrindą. Mėšlo sluoksnio storumas pareina nuo laiko ir oro sąlygų, kada inspektas ruošiamas. Sausio mėnesį reikia duoti 60 — 70 cm storumo mėšlo sluoksnį, vasario mėn. — 40—50 cm, kovo mėn. — 30—40 cm ir balandžio mėn. — 15—20 cm. Mėšlą paskleidus sluoksniu, negalima jo suspausti, nes tada jis ataušų.

Kai jau mėšlo sluoksnis yra išlygintas ir galutinai paruoštas, tada padedame ant jo inspekto dėžę taip, kad šiaurinis jos kraštas būtų 10 cm aukštesnis už pietinį ir kad ilgieji dėžės šonai eitų iš vakarų į rytus. Taip pastatytą inspekto dėžę ant mėšlo pagrindo pripildome mėšlu iki pat viršaus. Paskui iš lauko pusės apdedame mėšlu ar lapais dėžės kraštus, pridengiame dėžę langais ir šiaudiniais matais. Taip paruoštą inspektą paliekame per keletą dienų, kol mėšlo pagrindas ir mėšlas dėžėje vėl sukaista. Po trejeto dienų, kai pastebėsime, kad mėšlas pradeda smarkiai garuoti, tada bus ženklas kad jis jau gerokai įkaito. Tada nuimame matus ir langus ir kojomis lygiai sumindžiojame mėšlą visoje dėžėje. Sumindžioję mėšlą, pridengiame jį dar keleto cm. storumo

Inspekto dėžė.

lapų sluoksniu. Po to ant viršaus lapų uždedame 20 cm storumo inspektinės žemės sluoksnį ir vėl apdengiame dėžę langais ir matais. Paskui vėl po kelių dienų patikriname, ar inspekto dėžėje

Inspekto langas

žemė jau sušilo. Jeigu žemė yra jau sušilusi, tai tada, pradengę langus, visą žemės sluoksnį dėžėje sumaišome taip, kad apatinė, šiltesnė žemė patektų į viršų, o viršutinė, šaltesnė į apačią — arčiau mėšlo. Paskui žemės paviršių grėbliu sulyginame ir pasėjame sėklas, o paskui jas plonai pridengiame žemėmis. Inspekte žemės paviršius turi būti visiškai gulsčias. Pasėję sėklas, vėl inspektą uždengiame langais ir matais. Taip pridengtą inspektą laikome tol, kol net pasirodo pirmieji sėklų diegai. Po to jau reikia pradėti inspektą vėdinti, saugoti nuo perdidelės saulės kaitros, laistyti, trėšti ir t. t., atsižvelgiant į tai, kokios daržovės inspekte yra auginamos.

Mūsų ūkininkai turėtų pradžioje mėginti įsitaisyti kiek vėlyvesnius inspektus, pav., kovo mėnesį — daržovių daigams (rasodai) auginti, nes tai yra lengviau padaryti, negu kad labai ankstyvūs inspektai. Pastarieji reikalauja daug praktikos ir tikslios, stropios priežiūros.

Šiame straipsnyje dedamuose brėžiniuose parodyta yra inspekto dėžė ir langas, kuriuos gali pasidaryti kiekvienas ūkininkas pats.

Apskritai apie inspektus plačiau yra parašyta 1938 m. „Ūkininkų Kalendoriuje", 266 pusl.

Jau ir mūsų ūkininkai vienur kitur turi įsirengę keleto langų mažus inspektus ir gauna iš jų gerus rezultatus. Todėl čia nėra nieko sunkaus ir nenugalimo, o malonumo ir naudos gali būti daug iš ankstyvųjų daržovių. Pavyzdžiui, inspektiniai kopūstai ir kalifiorai jau esti užauginę galvas tada, kai be inspektų sėjami, tuo laiku esti dar tik išsodinami į dirvą. Ankstyvos daržovės yra reikalingos ir naudingos ne tiktai savo šeimos reikalams, bet, kas jų daugiau užaugina, gali turėti už jas ir nemaža pajamų. Ankstyvos daržovės yra kelis kartus brangesnės už vėlyvąsias. Ypač gerai galėtų išsimokėti inspektų įrengimas tiems ūkininkams, kurie gyvena netoli nuo vasarojimo vietų ar kurortų. Ten vasarotojai ankstyvasias daržoves stverte stveria, visai neatsižvelgdami į jų brangumą, nes mūsų krašte ankstyvųjų daržovių visur dar stinga.

Taigi ir šią pasipelnijimo progą mūsų sumanieji ūkininkai turėtų tiksliai išnaudoti.

M. Č.

Karvių šėrimas šakniavaisiais

Per visą žiemą karvės ėda sausą ir sunkiai virškinamą, neskanų pašarą. Šiaudai, šlapių pievų šienas, įvairūs pelai, tai beveik kasdieninis karvės pašaras žiemos metu. Bet kol jį karvės sukramto, kol suvirškina, tai labai daug darbo padeda ir gerokai laiko sugaišta. Skaniausias ir sultingiausias pašaras žiemos metu, kuris primena vasaros laikus ir gardžią, maistingą jauną žolę, tai šakniavaisiai. Karvės žiemos metu šakniavaisius labai mėgsta. Tai tas pats, kas žmogui pavasarį obuoliai. Dėl to karvės šakniavaisių labai daug suėda, jeigu tiktai joms pakankamai duodama. Pastebėjo tai ne vienas ūkininkas, nes kas jau kartą karves šakniavaisiais pašėrė, tas juos labai brangina, kad karvės jų kuo ilgiausiai tarėtų. Tačiau mūsų krašte dar nevisi jų turi arba turi visai nedaug. O tie, kurie turi, dažnai tenka matyti, blogai juos sušeria. Dažniausiai ūkininkai, duodami karvėms šakniavaisius, juos smulkiai sukapoja, paskui supila į vandenį ir sugirdo karvėms. Toks šėrimas šakniavaisiais yra visai netikęs. Tokiu būdu šeriant, blogai šakniavaisius sunaudoja karvės ir jos visai neprieda.

Taip šeriant karves, priverčiamos jos labai daug sugerti vandens. Sugėrusi per daug vandens karvė turi bereikalingai praskiesti pašarą, kuris blogiau susivirškina, be to, apsunkina virškinimo organus ir apkrauna bereikalingu darbu, nes vanduo reikia iš kūno pašalinti. Tokiu būdu šeriant ir pats pašaras praskiedžiamas, todėl jis nustoja savo skanumo. Norint šakniavaisius tinkamai karvėms sušerti, reikia juos duoti be vandens. Šakniavaisiai patys yra labai vandeningi. Duodami jie karvėms visai sveiki, čieli arba stambiai supiaustyti. Jeigu karvės jaunos, dar turi tvirtus dantis ir šakniavaisiai minkšti (burokai—runkeliai, morkos), tai duodami nekapoti, nepiaustyti. O jeigu šakniavaisiai kieti (sėtiniai—griežčiai) ir karvės jau pasenusios, turi silpnus dantis, tai reikia supiaustyti. Kaip piau-

(Pabaigą žiūr. 32 pusl.).

JAUNŲJŲ ŪKININKŲ TALKA

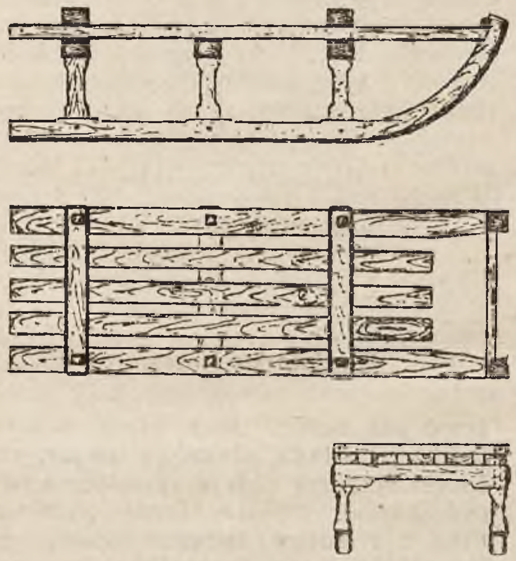
Prisirinkite skiepų

Atėjus pavasariui daugelis jaunųjų ūkininkų norės skiepyti vaismedžius šakute užkišimu arba panašiu būdu. Tam tikslui bus reikalingos šakutės, skiepai, kurie sujungiami su skiepijamu laukinuku. Tų šakučių-skiepų jau dabar reikia prisirinkti ir laikyti iki to laiko, kada bus reikalingi. Dabar šakučių akutės yra visai užmigusios, dėl to jos geriausia piauti nuo medžių. Kiek vėliau, kai dienos bus ilgesnės ir saulė kaitins šilčiau, nors ir žiemai esant, bet akutės pradės ruoštis sprogimui. Jų viduje tada jau bus pabudusi gyvybė. Tuo metu jos piauti jau pavojinga, nes sunkiai, o dažniausiai visai neprigys. Ypatingai jautrios yra kaulavaisių (slyvų, vyšnių, čerešnių) šakutės. Vėliau, prieš sprogimą nupiautos visai neprigija. Dėl to ypatingai kaulavaisių šakučių dabar reikia prisigaminti. Renkant šakutes skiepijimui, pirmiausia reikia žinoti, kokių atmainų šakučių norima turėti. Šakutės reikia imti tiktai nuo labai gerų atmainų vaismedžių, kurie yra derlingi, nepramečiuoja, nebijo šalčių, sausrų. Reikia atsiminti, kad iš šakelės užaugęs skiepas maždaug turės tas pačias savybes, kaip ir tas medis, nuo kurio buvo paimtos šakelės. Nuo nežinomų ar menkos vertės vaismedžių visai nereikia imti šakučių. Taipgi ir nuo senų, nors ir gerų vaismedžių nepatartina imti šakučių skiepams, nes jos dažnai esti blogai išsivysčiusios. Nuo jaunų medelių, kurių dar vaisių neteko ragauti ir neteko įsitikinti, kad jie derlingi, atsparūs ligoms ir šalčiams, irgi negalima imti šakučių.

Šakutės geriausia imti nuo vidutinio amžiaus vaismedžių, kurie jau yra gerai žinomi, kad yra derlingi, labai geros atmainos ir atsparūs. Šakutės skiepams imamos vienerių metų, kurios yra gerai išsivysčiusios, turi daug akučių, o akutės yra stambios. Geriausia imti nuo šiaurinės medžio pusės. Ten atspariausios ir geriausiai užmigusios šakutės. Nupiautos šakutės surišamos į ryšulėlį, prie kurio pririšama lentelė su šakučių atmainos pavadinimu ir paskui rišulėlis padedamas į medinę dėžutę. Ant jos dugno įpilama smėlio, o ant ryšulėlio irgi užpilama smėlio. Dėžutė uždengiama ir padedama rūsin, kur laikoma iki pat skiepijimo.

Mažos rogutės

Žiemos metu reikalingos ne tiktai didelės, bet ir mažos rogutės. Tokios rogutės reikalingos keliems tikslams. Pirmiausia jos esti reikalingos įvairiems sunkiems daiktams pervežti. Reikia, pavyzdžiui, daugiau, kur nors tolimesnėn vieton prinešti malkų. Nešioti labai sunku, plyšta drabužiai ir suvartojama daug laiko. Arba vėl reikia nešti toliau sunki pašaro našta, grūdai, dideli kibirai ir t.t. Visais šiais atvejais į dideles roges tų daiktų nebeįdėsi, arklio nebekinkysi. Geriausia būtų užsimesti ant lengvų, bet stiprių rogučių ir pervežti pačiam žmogui. Tai viena rogučių paskirtis. Be to, rogutės labai naudingos vaikams ir suaugusiam jaunimui pasivažinėti nuo kalnų ir kalnelių. Tai labai malonus ir naudingas sportas. Ši sporto šaka labai paplitusi

ir juo užsiima net suaugę ir rimti žmonės. O ypatingai jauniems vaikams jis naudingas. Mūsų vaikai žiemą laikomi grįčiose uždaryti, kuriose yra trošku, tamsu, nešvaru. Laikomi vaikai blogu oru prikvėpuotose, prirūkytose pirkiose esti išbalę, blogos sveikatos. Jiems reikia būti kuoilgiausiai ore. Būdami ore turi bėgioti, kad nesušaltų, kad mankštytųsi, lavintų raumenis, plaučius, kad grūdintųsi. Turėdami rogutes, kurios yra lengvos, nedidelės, galės važinėti nuo kalnelių ir tokiu būdu lavins, stiprins savo kūną. Tas kūno grūdinimas yra reikalingas visiems, pradedant nuo mažų vaikų ir baigiant suaugusiais. Dėl to nieks neturėtų šaipytis, juoktis, jeigu pamatytų suaugusius žmones rogutėmis važinėjant. Tai daug geresnis, naudingesnis užsiėmimas, negu lošimas kortomis arba prirūkytoje pirkioje niekų tauškimas bei perilgas miegojimas.

Šiems tikslams rogutes gali pasigaminti kiekvienas jaunuolis. Aukščiau dedame brėžinį, kuriame parodyta, kaip tos rogutės dirbamos. Jų ilgis apie 1 m. 10 cm. Nuo pradžios, priekio iki pirmųjų stipinų yra 11 cm., nuo pirmųjų iki antrųjų 32 cm. ir nuo galo iki paskutiniųjų — 35 cm. Kiti išmatavimai parodyti brėžinyje. Tik svarbu, kad pavažos, stipinai ir skersiniai būtų gerai, vienodai nulyginti, vienodo storumo, kad skylės būtų taisyklingos, lygiais šonais, neperdidelės ir nepermažos. Šios rogutės galima pakaustyti, tada bus daug lengvesnės, geriau bėgs nuo kalno. Rogučių dugnas galima daryti ne iš lentelių su tarpais, bet visai uždaras iš platesnių lentelių, prikalant jas vinimis prie apatinio skersinio.

Turėdami daugiau liuoso laiko, visi jaunieji ūkininkai turėtų pasidaryti sau rogutes. *J.*

Lietuvos jaunųjų ūkininkų laimėjimai

Lietuvos jaunieji ūkininkai panašiai, kaip kokioje žemės ūkio mokykloje, savo tėvų žemėje dirbdami ir ten tautiškai, ūkiškai ir pilietiškai auklėdamiesi, turi tam tikrą savo darbų programą, kurią organizuotai vykdo gyveniman. Lietuvos jaunieji ūkininkai yra susiorganizavę į jaunųjų ūkininkų ratelius ir su ta kilnia savo tikslais organizacija yra suaugę ir prie jos prisirišę.

Kasmet jaunieji ūkininkai vasaros metu užsiima augalų ir gyvulių gamyba. Kad pasekmingiau vyktų gamybos darbai, tai toje pačioje gamyboje dalyvauja dauguma j. ū. ratelių narių. Toks gamyboje narių lenktiniavimasis, arba konkurencija vadinasi konkursais. Pasibaigus vasaros darbams ir suėmus augintų augalų derlių, gamybos konkursai baigiasi jaunųjų ūkininkų gamybos parodėlėmis. Per tas parodėles žemės ūkio specialistai apžiūri j. ūkininkų vasaros darbų vaisius: išstatytus augalus, daržoves, gyvulius, medelius ir t t. Labiau atsižymėjusius gamyboje jaunuosius ūkininkus apdovanoja piniginėmis ir kitokiomis dovanomis, kad tokiu būdu dar labiau būtų galima juos paskatinti prie naudingo ne tiktai patiems ūkininkams, bet ir visam kraštui žemės ūkio kėlimo darbo. Todėl visi Lietuvos jaunieji ūkininkai ir griebiasi žemės ūkio darbo su didžiausiu užsidegimu ir pamėgimu.

Praėjusiais 1938 m., pasibaigus vasaros gamybos darbams, buvo suorganizuota visame krašte 314 jaunųjų ūkininkų parodėlių. Iš jų 10 parodėlių buvo surengta didesnio masto. Jose dalyvavo nuo 10 iki keliasdešimt jaun. ū. ratelių. 38 niose parodėlėse dalyvavo nuo 5 iki 10 ratelių, 192 parodėlėse dalyvavo nuo 2 iki 5 ratelių ir 77 parodėlėse dalyvavo po 1 ratelį. Iš viso parodėlėse dalyvavo 1085 j. ūk. rateliai su 19.593 narių. Už vasaros gamybą I premija gavo 2428 j. ūkininkai, II premiją — 5659 j. ūk. ir III premiją — 9141 j. ūk. Visai negavo jokios premijos tiktai 2203 j. ūk. Be to, už praėjusių metų žiemos gamybą buvo premijuota 1532 j. ūk.

Premijos jauniesiems ūkininkams už vasaros gamybą buvo duodamos daugiausia pinigais ir kai kur daiktais, o už žiemos gamyba — knygomis ir „Ūkininko Patarėjo" 1939 m. prenumerata. Visos parodėlės praėjo su pakelta nuotaika ir jaunuolišku džiaugsmu. Taigi Lietuvos jaunieji ūkininkai kuria naują laimingesnę Lietuvą, o kartu kuria ir sau laimingesnį, kultūringesnį gyvenimą.

SVEIKATA UŽ AUKSĄ BRANGESNĖ

Sunkioje ligoje

Kiekvienoje ligoje, kuri paguldo žmogų ilgesniam laikui lovon, reikalinga netik gydytojo pagalba ir vaistai, bet taip pat labai reikalingas tinkamas ligonies slaugymas. Gerai slaugyti ligonį gali tik baigusios mokslą ir praktiką slaugytojos. Kaime tokių slaugytojų maža arba visai nėra, todėl namie gulinčių ligonių slaugymas dažniausia tenka šiaip moterims be jokios praktikos, rečiau vyrams.

Dabar daugybė žmonių serga gripu, plaučių uždegimu, pleuritais, reumatizmu, širdies ligomis, šiltinėmis ir kitomis sunkiomis ligomis. Šiose ligose ligonis dažnai, dėl didelių sopulių arba didelio nusilpimo, negali pats nei apsiversti ant kito šono, nei pasitaisyti nepatogaus patalo, nei atsigerti vandens, nei pavalgyti. Reikalingas tokiam ligoniui patarnavimas, aptvarkymas, ligos stebėjimas.

Patartina, kad ligonį slaugytų vienas asmuo, kuris nuolat būtų namie prie ligonies. Todėl reikia slaugytoją atleisti nuo kitų darbų.

Pirmiausia ligonį, ypač sergantį apkrečiamomis ligomis, reikia paguldyti į atskirą kambarį. Jei gyvenama bendroje pirkioje, tai parinkti geresnę, šiltesnę, šviesesnę, jaukesnę vietą ir patogesnę lovą. Nepatartina guldyti ligonį prie durų, per kurias eina iš priemenės šaltis. Lova taip turi būti pastatyta, kad galima būtų prieiti iš abiejų pusių. Čiužinys (šienikas) prikimštas šiaudais turi būti neperkietas ir gerai išlygintas, apklotas balta paklode. Po galva turi būti 1—2 pagalviai, o apsikloti šilta antklodė. Prie lovos turi būti pastatytas staliukas arba suoliukas, ant kurio dedami vaistai, termometras, stiklinė su vandeniu ir k.

Bemaž kiekvienam ligoniui reikalinga spiaudyklė, kad ligonis nespiaudytų ant grindų. Spiaudyklė gali būti arba tam tikra arba ją gali pavaduoti platus molinis indas su trupučiu vandens ant dugno. Po lova turi būti indas šlapumui ir išmatoms, kad nereikėtų kiekvieną kart ieškoti. Jei ligonis nesąmoningas ir šlapinasi po savim, tai reikia po paklode ant čiužinio patiesti ceratą, kad čiužinys neperšlaptų.

Slaugytoja(as) turi laiku pagal gydytojo nurodymą paduoti ligoniui vaistus ir duoti nurodytą valgį (dietą). Rytą ir vakarą 6 valandą termometru patikrinti ir užrašinėti ligonies temperatūrą (karštį). Matuojant temperatūrą, termometrą laikyti 10 min. pažastyje. Temperatūrą užrašius, termometrą nukratyti ir padėti. Kiekvieną rytą ir kiekvienu metu, kai ligonis skundžiasi, kad jam nepatogu gulėti ir spaudžia, reikia pataisyti lovą. Papurtinti patalą, pagalvius ir išlyginti visas paklodes ir marškinių raukšles, kurios spaudžia. Žiūrėti, kad ligonies kambaryje būtų geras oras. Kas rytas reikia vėdinti kambarį, nerūkyti kambaryje.

Sergančius plaučių uždegimu ir širdies ligomis, reikia aukštai paguldyti, kad lengviau būtų kvėpuoti. Sunkiai sergančius *dažnai vartyti* lovoje, kad nenugulėtų nugaros, kad neatsirastų žaizdos. Tas vietas, kurios labiausia spaudžiamos ir paraudusios (kryžius, užkulniai) trinti dukart per dieną *kamforiniu spiritu*. Atsiradusios nuo gulėjimo žaizdos sunkiai gija ir dažnai apsikrečia.

Reikia žiūrėti, kad ligonis kasdieną išsituštintų vidurius ir keletą kartų per parą šlapintųsi. Jei per dvi dienas neišsituština vidurių, reikia padaryti klistirą (klizmą, lavatyvą). Kaip tas daroma, buvo rašyta anksčiau. Jei yra šlapumo susilaikymas, tai reikia kreiptis pas gydytoją arba akušerę.

Karščiuojantiems ligonims, ypač be sąmonės, kliedintiems dėti ant galvos ledo maišiukus arba šaltus kompresus. Ligonies liežuvį, kuris nuo didelio karščio pasidaro sausas, nešvarus ir supleišėja, reikia tepti kelius kartus per dieną *borakso glicerinu*. Duoti ligoniui šilto vandens gerklei, burnai ir dantims plauti, nes neplaunant burnos ir dantų, atsiranda nemalonus kvapas ir skonis, ligonis visai nustoja noro valgyti. Kas rytas reikia ligoniui nuprausti rankas ir veidą.

Labai prakaituojant ligoniui, reikia dažnai keisti marškinius. Ligonį raminti ir paguosti geru žodžiu, stiprinti jame viltį, kad jis pasveiks, kad dar netaip jau bloga, kaip jam atrodo. *Ligonies ūpo palaikymas yra viena svarbiausių slaugytojos pareigų.*

Slaugytoja turi viską stebėti, ką ir kiek ligonis valgo, kaip miega, koks jo ūpas, kuomi skundžiasi, kokie viduriai, šlapumas, koks karštis, kokia jo išvaizda. Labai svarbu tikrinti ligonies pulsą, bet tam reikalingas tam tikras įgudimas. Jei ligonis vemia, reikia stebėti, kaip atrodo vėmalai. Reikia viska arba užrašyti arba atsiminti, kad, atvažiavus gydytojui, galima būtų jam visą tiksliai papasakoti. Ligonies stebėjimo atpasakojimas gydytojui duoda ligos vaizdą, palengvina jos pažinimą ir tinkamo gydymo nustatymą.

Ligonių valgis (dieta)

Ligoniui valgį arba dietą nustato gydytojas. Daugelis ligų gydoma tam tikromis dietomis, pav., pilvo vidurių, skrandžio, kepenų ligos, artretizmas (sąnarių liga), cukrinė liga, ir inkstų ligos. Šiose ligose dieta daugiau padeda, negu vaistai. Todėl dietą nustato gydytojas, ištyręs ligonį.

Čia paduosiu dietą karščiuojantiems ligonims, sergantiems plaučių uždegimu, pleuritu, gripu, angina ir kitomis ligomis. Esant dideliam karščiui, duodame lengvai virškinamus nemėsiškus valgius. Paprastai tokie ligonys visai neturi apetito. Duodame jiems daugiausia skystą maistą. *Pusryčiams:* arbata, kakao, pienas, sausainiai, balta duona su sviestu, minkšti kiaušiniai arba kiaušinienė, arba kokia nors košė su sviestu (iš kruopų, manos). *Pietums:* buljonas, sriuba su vištiena, pieniškos sriubos, kruopų košės su sviestu, kompotas, kisielius, vaisiai. *Vakarienei:* arbata, kakao, pienas, klijai, kisielius, kompotas arba kokia nors košė.

Krentant ir nukritus karščiui, atsiranda didesnis noras valgyti. Kad ligonis greičiau sustiprėtų, duodame pusryčiams: pieną, kakao, kiaušinius, sūrį, sviestą; pietums: mėsiškas sriubas, riebesnes košes ir baltos mėsos (vištienos, veršienos), daugiau vaisių; vakarienei — arbatą, sūrį, sviestą.

Turį daug karščio ligonys paprastai visai nenori valgyti, todėl nereikia labai jų prievarta versti, nes dažniausia išvemia. Paprastai gali tik gerti arbatą, vaisių sunkas, truputį pieno, truputį avižų arba ryžių klijų, kisieliaus, kompoto. Apetitą žadina tinkama burnos priežiūra. Karščiui nukritus, ligonis daugiau juda lovoje, mėgina sėdėti, vaikščioti pirkioje, vėliau išeina oran pavaikščiuoti, pasivažinėti. Visa tai pažadina apetitą, pagilina kvėpavimą ir grąžina prarastas ligoje jėgas. Reikia tik laipsniškai po ligos pamažu vis daugiau išeidinėti oran. Tuo tarpu slaugytoja sutvarko lovą išvėdina kambarį.

Tranas stiprina sveikatą

Tranas tai yra žuvų riebalai, kurie turi savyje daug reikalingų sveikatai *vitaminų*. Traną galima gauti visose vaistinėse. Be vitaminų vaikai pamažu auga, dažnai serga viduriavimu, angliška liga (kaulų suminkštėjimas), škorbutu (kraujuoja dantų dėsnos) ir kitomis įvairiausiomis ligomis. Vitaminų stoka valgyje silpnina sveikatą ir mažina atsparumą ligoms. Vasarą žmonės daugiau valgo daržovių ir vaisių, kurie turi nemaža savyje vitaminų. Be to vasarą yra daug sveikatą stiprinančių saulės spindulių ir žmonės daugiausia kvėpuoja grynu laukų oru. Gal todėl vasarą žmonės mažiau ir serga. Žiemą nėra žalių vaisių, oras pirkiose yra blogas, maža saulės spindulių. Visa tai blogai veikia ypač mažų vaikų sveikatą. Vaikai dažnai serga anglų liga ir džiova.

Todėl reikia daugiau valgyti daržovių (žalių morkų, griežčių, kopūstų, žirnių, pupų). Vaikams duoti dažniau pieno, sviesto, grietinės, minkštų kiaušinių (kiaušinių trynys turi daug vitaminų).

Dažnai mūsų maistas yra nepakankamas. Todėl visiems vaikams iki 5—7 metų patartina duoti 2—3 kartus per dieną pavalgius po arbatinį šaukščiuką trano. Būtinai reikia duoti trano pamažu augantiems vaikams, ligotiems, sergantiems džiova (dažnai kosti, išbalę), skrofulozu, angliška liga (rachitu).

Gydytojas.

styti, taip ir sveiki šakniavaisiai duodami vieni, be vandens. Piaustyti, bet ne smulkiai, atiduodami dažnai su miltais. Tada karvės geriau juos suėda Kai duodami sveiki, nepiaustyti, šakniavaisiai, nepiaustyti, naudinga tada į ėdžias įberti nedaugelį pelų. Graužiant karvėms šakniavaisius, iš jų teka sultys kurios kartu su karvės seilėmis teka, nuvarva į ėdžias. Kai ėdžiose yra pelų, tada tos sultys ir seilės susigeria į pelus. Tokius pelus karvės paskui noriai suėda. Tokiu būdu nesusinaikina labai maistingos šakniavaisių sultys Šeriant karves supiaustytais ar sukapotais šakniavaisiais, reikia juos, sukapojus, susmulkinus, tuojau atiduoti karvėms. Jeigu susmulkinti šakniavaisiai tuojau neatiduodami, bet palaikomi, tai ilgiau pagulėję, pradeda gadintis. Juose vyksta medžiagų pasikeitimas. Tada jie pasidaro mažiau suvirškinami, netokie skanūs ir bendrai mažiau naudingi. Šakniavaisiai prieš šėrimą reikia gerai nuvalyti, kad būtų kuo švariausi. Jeigu karvės gauna nešvarių, žemėtų šakniavaisių, jos gali susirgti vidurių sukrikimu. Žemės, patekusios viduriuosna, labai pakenkia: gyvulys pradeda viduriuoti arba suserga išputimu. Ypatingai greit ir labai pakenkia nešvarūs šakniavaisiai jauniems gyvuliams. Dėl to nereikia niekuomet gyvuliams duoti nešvarių šakniavaisių. *J.*

Ar arklys aklas

Arklys yra svarbus ūkininko gyvulys. Tik retas ūkininkas arklį pats išsiaugina. Dažniausiai tenka arklys jau suaugęs pirkti arba pasenęs bei darbui netinkamas pakeisti į jaunesnį, darbingesnį, stipresnį. Kaip perkant, taip ir keičiant, mainant, reikia gerai mokėti atskirti, ar arklys yra sveikas, tinkamas, toks, kokį perkantis arba keičiantis norėtų gauti. Visos ydos yra sunku pastebėti, pamatyti. Kai kurios jų yra pavojingos, kitos arklio darbingumo nemažina. Apie visas ydas čia nekalbėsime. Suminėsime tiktai vieną būdą, kaip pažinti, ar arklys aklas? Pirmiausia reikia gerai apžiūrėti, ar arklys ant akių neturi dėmių. Jeigu pastebimos dėmės, tai galima įtarti, kad arklys viena arba abiem akim yra aklas. Aklumas yra labai didelė arklio yda, nes ir nevisai aklas arklys darbui mažai tinkamas. Net jeigu arklys yra tiktai viena akimi aklas arba bent kiek blogiau mato, tai jau nelabai tinkamas darbui, nes yra baukštus greit baidosi. Dirbant su tokiu arkliu įvyksta daug įvairių nelaimių. Norint pažinti, ar arklys yra aklas, neužtenka atkreipti dėmesys į akių išorinę išvaizdą. Akys gali atrodyti visai sveikos, švarios, be jokių dėmių, tačiau arklys gali būti aklas arba blogai matyti. Dėl to tenka arklį įvairiais būdais bandyti ir ištirti, ar jis turi sveikas akis. Daugelis pirkėjų, norėdami įsitikinti, ar arklys gerai mato, prieš jo akis rankomis mosikuoja, moja. Jeigu arklys, ranka mojant, abidvi akis užmerkia, tai tada skaito, kad jo akys sveikos ir jis gerai mato. O jeigu, ranka mojant, kurios nors akies neužmerkia, tai sakoma, kad ta akimi nemato. Bet toks aklumo tikrinimas yra netikslus. Dažniausiai arklys, būdamas viena akimi aklas, vistiek abidvi akis užmerkia, kai prieš jas rankomis pamojama.

Nors arklys kuria akimi ir nemato, tačiau pamojus prieš ją ranka, tą akį užmerkia, nes jis junta tą judėsį ir dėl to akis užsimerkia. Aplink akį, yra daug plaukelių, kurie junta judesius ir pajutę, taip paveikia akį, kad ji užsimerkia. Dėl to rankomis mojant negalima išbandyti, ar arklys aklas. Jeigu norima tikrai išbaudyti, ar arklys aklas, reikia elgtis visai kitaip. Pirmiausia reikia ranka uždengti akis ir jas truputį palaikyti, kad arklys visai nematytų. Paskui staiga akis reikia atidengti. Atidengus tuojau stebėti, ar pasikeitė akies lėliukių (vyzdžių) dydis. Jeigu lėliukės dydis keičiasi, būtent, jeigu akis atidengus lėliukė mažėja ir paskui pasidaro visai maža, bet pastovaus didumo, tai reiškia, kad akis sveika ir ja arklys mato. O jeigu lėliukė prieš uždengimą ir po akies atidengimo visai nesikeičia, nei sumažėja, nei padidėja, tai reiškia, kad akis nesveika, ja arklys nemato. Sveikos akies lėliukė tamsumoje išsiplečia, padidėja, o kai iš tamsos akys atsiduria šviesoje, lėliukės vėl sumažėja. Tai yra geriausias būdas pažinti, ar arklys mato ir ar mato abiem akim.

Dabar galima vežti mėšą

Mūsų krašte visur gyvuliai stovi tvartuose ant mėšlo. Mėšlas pavasarį ir rudenį vežamas dirvosna stačiai iš tvarto. Bet dažnai žiemą gyvuliai tiek pristovi mėšlo, kad jų nugaros pradeda siekti tvarto lubas. Tokiame tvarte yra labai ankšta ir trošku. Gyvuliams tada stinga vietos ir oro. Tuo atveju būtinai reikia mėšlą išvežti laukan. Ir nereikia laukti, kol mėšlo prisistovės tiek, kad net gyvuliams pasidarys ankšta ir trošku stovėti. Mėšlą reikia išvežti kiek anksčiau, kad gyvuliai, nebūtų varginami ankštame tvarte, nes tas labai neigiamai veikia į jų sveikatą ir gamybą. Žiemą vežti mėšlas yra patogu dar ir kitais sumetimais. Pirmiausia, tai rogėmis yra daug lengviau vežti mėšlą ir galima jį nuvežti į tas kalnuotas dirvas, kur ratais būtų negalima visiškai privažiuoti. Antra, tai žiemą ūkininkai turi daugiau laisvo laiko, nei pavasarį. Todėl išveždami mėšlą žiemą palengvina sau pavasario darbus. Be to, kas turi mažai kraiko, privalo dažniau mėšlą išvežti iš tvarto tada mažiau išeina kraiko, nes mėšle mažiau esti srutų.

Vežant mėšlą žiemos metu, reikia jį sukrauti dirvoje į dideles krūvas po 7—10 vežimų kiekvienon. Be to, reikia mėšlą, sukrautą kruvosna, gerai suspausti. Mat, smarkiai — suspaustas mėšlas taip greit neperdega ir nesusigadina, o išsilaiko krūvoje panašiai, kaip tvarte po gyvuliais. Mėšlo krūvas geriausia suspausti, varinėjant per jas arklį.

Mėšlas krūvoje iš paviršiaus būtų lietaus plaunamas ir vėjo bei saulės spindulių neigiamai veikiamas, jeigu jo niekuom nepridengtume. Todėl būtinai mėšlo krūvas reikia pridengti nors nestoru žemių sluoksniu, o geriausiai, tai perpūvusiomis durpėmis, kurių reikia iš rudens pasiruošti tam tikslui. Durpių sluoksnis turi būti bent 15—20 cm. storumo. Durpės laiko mėšlą suspaudusios, neleidžia jam labai kariti ir apsaugo mėšlą nuo visų neigiamų saulės ir oro įtakų—neleidžia išgaruoti azotinėms dalims, kurios yra labai reikalingos augalams, kaip trąša, o kurios lengviausia gali išgaruoti amoniako pavydale. Garuojantį amoniaką durpės pačios sugeria ir paskui iškratytos jį atiduoda dirvai.

Pavasarį prieš dirvos arimą, mėšlą reikia išvežioti po visą dirvą, lygiai iškratyti ir tuojau aparti. Paprastai mėšlą pavasarį vežame tik bulvėms ir žaliesiams mišiniams. Taigi tiems augalams mėšlą būtų galima išvežti ir žiemą.

Agr. M. Č.

Žemės ūkio gaminių kainos

Šių metų sausio 18 d., Vilniaus Javų - Prekių Biržos pranešimu, buvo mokama už 100 kg auks.

Rugiai	13 50—14.50
Kviečiai	18.50—19.50
Miežiai	15.25—16.25
Avižos	12.75—14.50
Sėmenys	51 50—52.50
Vikai	17.00—17.50
Lubinas (mėlynas)	10.25—10.75
Kvietinės sėlenos	11.50—12 00
Ruginės sėlenos	10.00—10.50
Sviestas 1 kg I rūšies urme	3.10
„ „ „ detal.	3.40
„ „ II rūšies urme	3.00
„ „ „ detal.	3.30
„ „ sūdytas urme	3.00
„ „ „ detal.	3.20
Kiaušinių 1 kg urme	2.40
„ „ detal	2.60

Wydawca-Leidėjas L. **Cicėnas**. Drukarnia-Spaustuvė „Ruch“, Tatarska 6 Redaktor-Redaktorius **Inž. M. Čibiras**